

Huvudman

Nacka kommun
info@nacka.se

Beslut

Datum 2026-05-04
Dnr SI 2026:2067
Sida 1 (7)

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola Älta skola i Nacka kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Nacka kommun att senast den **2 oktober 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande bemanning av skolbibliotek. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Nacka kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Nacka kommun ska vidta följande åtgärder

Bemanning av skolbibliotek

1. Se till att skolenhetens bibliotek bemannas i sådan utsträckning att elevernas medie- och informationskunnighet främjas. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse över vilka åtgärder som vidtagits för att skolenhetens bibliotek bemannas i sådan utsträckning att ändamålen med ett skolbibliotek uppnås. (2 kap. 24 d § skollagen)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Nacka kommun en anmärkning avseende brister rörande tillgång till skolbibliotek. Nacka kommun ska senast den **2 oktober 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Område utan konstaterad brist

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser biblioteksplan.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:2067) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2026 inlett en tillsyn av Älta skola i Nacka kommun. I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Älta skola följer gällande bestämmelser om elevers tillgång till bemannade skolbibliotek.

Tillsynen har genomförts den 24 mars 2026 genom intervjuer med elever, personal i biblioteksverksamheten och rektorn samt observationer. Som en del av tillsynen har även huvudmannens och skolenhetens biblioteksplaner granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Bemanning av skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med bibliotekarien och rektorn framgår att bibliotekarien arbetar heldagar i biblioteket varje måndag och varannan fredag. Av intervju med bibliotekarien framgår att uppdraget som bibliotekarie bland annat innebär att bemanna biblioteket, hålla ordning, gallra och uppdatera bibliotekets bestånd, samt att arbeta läsfrämjande genom att tipsa elever

om böcker. Bibliotekarien lyssnar på elevernas önskemål och samtalar också med elever om böcker för att öka intresset för böcker och främja läsande. Av intervju med eleverna framgår att de samtalar om böcker med bibliotekarien.

Av intervjuer med elever, bibliotekarien och rektorn framgår att bibliotekarien inte arbetar med att främja medie- och informationskunnighet och att det inte ingår i bibliotekariens uppdrag. Bemanning för utlåning prioriteras men skulle bibliotekarien arbeta med medie- och informationskunskap skulle tiden inte räcka till, uppger bibliotekarien.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utöver de ändamål som anges i 2 § bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. (2 kap. 24 b § skollagen)

Av skollagen framgår bland annat att skolbiblioteken ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås. (2 kap. 24 d § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att utöver att främja elevernas läsförmåga anser regeringen att förmågan att finna, analysera, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och sammanhang är av central betydelse för skolbiblioteksverksamheten. Liksom läsförståelse är medie- och informationskunnighet en förmåga som är väsentlig såväl för elevers möjligheter att fungera som samhällsmedborgare och delta i det demokratiska samtalet som för deras kunskapsutveckling i skolans alla ämnen. I ett samhälle med snabb och omfattande spridning av information är elevers kunskaper inom informationssökning och källkritik även viktiga för att bygga upp en motståndskraft mot desinformation och propaganda. (prop. 2023/24:164, s. 24)

Av förarbetena framgår vidare att bemanningen behöver vara av den omfattningen att det är fråga om ett skolbibliotek enligt den definition som framgår av 24 a §, dvs. en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. Det innebär att skolbibliotekarierna måste ha tid att fortlöpande se till att utbudet uppdateras och anpassas efter de olika elevgrupperna på skolan och till att interagera med övrig personal och elever. Hur omfattande bemanningen ska vara får huvudmännen bedöma vid organiseringen av skolbiblioteksverksamheten utifrån elevsammansättningen och de lokala förutsättningarna. Bemanningen måste dock vara av den omfattningen att de i 24 b § angivna ändamålen med skolbibliotek uppnås, dvs. utöver de ändamål som anges i 2 §

bibliotekslagen (2013:801) ska ett skolbibliotek främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. (prop. 2023/24:164, s. 67)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav vad gäller bemanning av skolbibliotek. Skolbibliotek ska vara bemannat i sådan omfattning att ändamålen med biblioteket uppfylls. Av tillsynen framgår visserligen att bibliotekarien arbetar med att främja elevers läsning. Dock har bibliotekarien inte förutsättningar eller något uppdrag att arbeta med media- och informationskunnighet. Skolinspektionen bedömer därmed att biblioteket inte är bemannat i en sådan utsträckning så att elevernas medie- och informationskunnighet främjas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Nacka kommuns verksamhet vid Älta skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller bemanning av skolbibliotek. Det finns därför skäl att förelägga Nacka kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Anmärkning

Tillgång till skolbibliotek

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av observationer och intervjuer med elever, bibliotekarien och rektorn framgår att det finns ett bibliotek på skolenheten och att bibliotekets verksamhet är samlad i en lokal som hålls ordnad av bibliotekarien samt att skolenheten har ett utlåningssystem. Av observationer och intervjuer med elever, bibliotekarien och rektorn framgår även att skolbiblioteket är öppet och bemannat av bibliotekarien varje måndag och varannan fredag. När bibliotekarien inte är på skolan är biblioteket stängt men lärare och övrig personal kan då följa med eleverna till biblioteket. Av intervju med elever framgår att eleverna inte går till biblioteket när bibliotekarien inte tjänstgör på skolan.

Av observationer och intervjuer med elever, bibliotekarien och rektorn framgår vidare att det finns ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga medier som exempelvis romaner och referenslitteratur. Av observationer och av intervjuer framgår att skolbiblioteket inte tillhandahåller några digitala medier. Av samtliga intervjuer framgår att det finns en dator i biblioteket men att den datorn endast används för registrering av boklån. Av huvudmannens synpunkter på Skolinspektionens tjänsteanteckning framgår att varje elev har en egen dator där de kan använda flera kompensatoriska hjälpmedel.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att eleverna i förskoleklass och grundskolan ska ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten. Med skolbibliotek avses i denna lag en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärarnas och elevernas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen. (2 kap. 24 a § skollagen)

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek. (Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar)

Av förarbeten till skollagen framgår att för att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet behöver skolbiblioteken därför inneha såväl analoga som digitala medier. Begreppet medier bör ha samma innebörd som i bibliotekslagen och innefatta både litteratur i olika format och andra kulturuttryck som musik och film (prop. 2012/13:147 s.22)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav vad gäller tillgång till digitala medier i skolbiblioteket. Av tillsynen framgår visserligen inte annat än att det vid skolenheten finns en lokal med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga medier som ställs till lärarnas förfogande för att användas som en resurs i undervisningen.

Tillsynen visar dock att det i skolbibliotekets utbud saknas tillgång till digitala medier i olika format och kulturuttryck som exempelvis musik och film. Skolbiblioteket ska finnas i en särskild lokal där det bedrivs en genomtänkt verksamhet som ska vara samlad gemensam och ordnad. Mot den bakgrunden kan digitala medier och digitala tjänster som finns tillgängliga på annan plats inte ses som en del av skolbibliotekets utbud och innehåll.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Nacka kommun vid Älta skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller tillgång till digitala medier i olika format och kulturuttryck som exempelvis musik och film. Mot bakgrund av att skolenheten i övrigt uppfyller författningarnas krav bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Nacka kommun en anmärkning.

Område utan konstaterad brist

Biblioteksplan

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har inkommit med två biblioteksplaner till Skolinspektionen. Av den ena framgår att den omfattar huvudmannens samtliga skolor läsåren 2025–2027. Av planen framgår bland annat uppgifter om ändamålen för skolbiblioteken, vad ändamålen innebär och hur skolbiblioteken ska arbeta för att ändamålen ska uppnås.

Den andra planen är en biblioteksrutin som bland annat omfattar Älta skola. Av planen framgår bland annat uppgifter om att bibliotekarien är på Älta skola under måndagar och sju specificerade fredagar under vårterminen 2026. Av planen framgår vidare exempel på flera läsfrämjande insatser som bibliotekarien gör i olika årskurser.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår även att varje huvudman ska i en biblioteksplan precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. En kommun eller en region kan anta en särskild skolbiblioteksplan eller beskriva skolbiblioteksverksamheten i den biblioteksplan som den ska anta enligt 17 § bibliotekslagen. (2 kap. 24 c § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att regeringen föreslår att det ska införas ett krav i skollagen på att skolbibliotek ska vara bemannade i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek uppnås. I och med att huvudmannen i biblioteksplanen ska precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås ska biblioteksplanen alltså även

omfatta bemanningen av skolbiblioteket. Det ska således i biblioteksplanen anges t.ex. hur många timmar i veckan och med vilken frekvens en skolbibliotekarie ska vara på plats. (prop. 2023/24:164 s. 37)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Alexander Aleryd

Beslutsfattare
Signerat av: Alexander Aleryd

X Lena Puman

Föredragande
Signerat av: Lena Puman